

Asia: VN/32207/2022

Hallituksen esitys etäyhteyksien edistämisestä oikeudenkäynneissä

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne yleisesti esityksestä

Digitalisaatio ja teknologian hyödyntäminen julkisten palveluiden saatavuuden ja tehokkuuden parantamiseksi sekä kustannusten alentamiseksi on erittäin kannatettava tavoiteta.

Nykyisellä tekniikalla uudistukset ovat toteutettavissa kansalaisten oikeusturvaa ja perusoikeuksia vaarantamatta. Uudistuksella on varmasti myös myönteinen vaikutus oikeudenkäyntien keston lyhentämiseen.

Mitä mieltä olette ehdotetuista pykälistä, jotka koskevat tuomarin osallistumista oikeudenkäyntiin etäyhteydellä (OK 2:15-16)?

Esitys on tältä osin hyvin perusteltu ja mietitty. Asianosaisten kuuleminen päätöksestä toimittaa oikeudenkäynti etäyhteyksin mahdollistaa sen, että asianosaisten kanta tulee kuulluksi ja tässä tilanteessa voi voimakkaastikin perustella sitä, miksi ei katsoisi etäyhteydellä toimitettavan oikeudenkäynnin olevan mahdollista.

Mikä on mielipiteenne etäoikeudenkäynnin julkisuutta koskevasta pykälästä (OK 2:17)? Pidättekö asianmukaisena, että julkisuuden toteuttamisen keinot jätetään tuomioistuimen harkintaan?

Tärkeää on nimenomaan taata oikeudenkäynnin julkisuus, mutta myös se, että osallistujat eivät asiattomasti jaa oikeudenkäyntiä verkkoon. On perusteltua jättää julkisuuden toteuttamisen keinot tuomioistuimen harkintaan.

Mitä mieltä olette todistelun vastaanottamista etäyhteydellä koskevan momentin (OK 17:52.1) lisäedellytysten kumoamisesta?

Esitys on tältä osin kannatettava.

Mielipiteenne ilman näköyhteyttä tapahtuvaa kuulemista koskevista momenteista (OK 17:52.2-3)?

Asianosaisten perusteltua kantaa siitä, miksi ilman näköyhteyttä tapahtuvaa kuulemista ei tulisi ottaa vastaan, olisi aina kuultava. Mikäli asianosainen esittää hyväksyttävän ja asiallisesti perustellun kannan sille, että kuulemista ei tulisi suorittaa ilman näköyhteyttä, tämä olisi otettava vakavasti

huomioon asiaa päätettäessä ja suorittaa ilman näköyhteyttä tapahtuva kuuleminen vain erittäin painavien syiden vuoksi.

Mitä mieltä olette ehdotetuista oikeudenkäymiskaaren ja rikosoikeudenkäyntilain pykälistä, joiden nojalla asianosaisen osallistuminen oikeudenkäyntiin voitaisiin määrätä toteutettavan etäyhteyden välityksellä (OK 12:8.5 ja ROL 8:13.5)?

Esitys on kannatettava.

Mitä mieltä olette pakkokeinojen ja poissalon seuraamusten käyttöalan laajentamisesta koskemaan etäyhteydellä tapahtuvaa valmisteluistuntoa (OK 5:15 d ja ROL 7:14 a kumoaminen) ja kattamaan osallistumisen etäyhteydellä myös muualta kuin toisessa tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona (OK 12:8.4 ja ROL 8:13.4)?

Tältä osin käytännössä juuri se seikka, että tuomioistuin voi tarvittaessa olla asianosaiseen puhelimitse yhteydessä, jos hän ei ilmaannut etäoikeudenkäyntiin, varmistaisi sen, että asiaan ei ratkaista tai poissaolosta rangaista ilman syytä. Myös se seikka, että yhteydenottotavat tulisi kirjata ratkaisun perusteluihin tai pöytäkirjaan varmistaisi sen, että asianosainen voi tarvittaessa saattaa asian muutoksenhakutuomioistuimen harkittavaksi.

Mielipiteenne etäyhteyden käyttöalan laajentamiseen koskemaan tunnustamisoikeudenkäyntiä (ROL 8:13.5 kumoaminen)?

Etäyhteyden käyttäminen soveltuu varmasti erinomaisesti myös tunnustamisoikeudenkäyntiin.

Onko teillä muuta lausuttavaa esityksen johdosta?

Ei ole.

Solas-Iloniemi Nina
Helsingin oikeusaputoimisto - Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri